

Received / Makale Geliş Tarihi 04.12.2023
Published / Yayınlanma Tarihi 31.01.2024
Volume / Issue (Cilt/Sayı) 8 (38)
ss / pp 125-137

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10642718
Mail: editor@pejoss.com

Mehmet Denizli

<https://orcid.org/0009-0006-2815-8872>

MEB, Denizli / TÜRKİYE

Halk Eğitim Kursiyerlerinin Girişimcilikle İlgili Görüşleri¹

Opinions of Public Education Trainees on Entrepreneurship

ÖZET

Bu araştırmayla Halk Eğitimi Merkezlerindeki kursiyerlerin girişimcilik özelliklerine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışma görüşme yöntemiyle yapılmıştır. 2023 yılında Denizli ili Çal, Tavas, Merkezefendi ve Pamukkale Halk Eğitimi Merkezlerinde kursiyer olan 40 kişiyle görüşülerek veriler toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı kursiyerlerin gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtılma potansiyeline ilişkin görüşleri büyük ölçüde olumludur. Kursiyerlerin fırsatları değerlendirmeye çalıştıkları, gelişmeleri takip ettikleri, uygulama imkânı olan fırsatları hayata geçirmeye çalıştıkları görülmüştür. Halk Eğitimi Merkezi kursiyerlerinin büyük kısmı, girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyellerini iyi düzeyde görmektedir. Bununla birlikte fırsatları görmekle birlikte cesaret edemediğini, imkânlarının olmadığını, araştırmalar yaptıklarını, çabaladıklarını belirtmişlerdir. Girişimcilikle ilgili olarak işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyelleri konusunda; kursiyerlerin bir kısmı kendini iyi ve çok iyi düzeyde görürken, bir kısmı daha temkinli ve seçici olarak değerlendirmektedir. Kursiyerler, işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyelleri konusunda; güven, geçmiş deneyimler, işbirliği ve ortaklıktan kaynaklı fayda/maliyet değerlendirmesi sonucundaki beklentilerinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Kursiyerlerin büyük kısmı, girişimcilikle ilgili sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyellerini iyi düzeyde görmektedir. Girişimcilikle ilgili sorunların çözümlerine ilişkin farklı bakış açılarına sahip oldukları, bilen birine sordukları ve bu alanda iyi düzeyde oldukları görülmüştür. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili planlama ve uygulama potansiyellerinin büyük oranda iyi olduğu, detaylı planlama yaptıkları ve bunu uygulamaya koydukları, planlı ve düzenli oldukları saptanmıştır. Kursiyerler girişimcilikle ilgili yer, süreç ve çalışmaya katılma potansiyellerini büyük oranda olumlu görmektedir. Halk Eğitim Merkezi kursiyerlerinin genel olarak girişimcilikle ilgili inisiyatif ve risk alabildikleri görülmüştür. Ancak önemli bir bölümü de inisiyatif ve risk alamadıklarını ve korku yaşadıklarını belirtmişlerdir. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirmeye yönelik görüşlerinin büyük ölçüde olumlu olduğu, bu konuda fırsat yaratmaya ve fırsatlardan yararlanmaya çalıştıkları görülmüştür. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili yenilik ve inovasyon yaratmak için kural dışı davranabilme konusuna mesafeli oldukları ve kural dışına çıkma eğilimlerinin olmadığı tespit edilmiştir. Kursiyerlerin yarıya yakını, girişimcilikle ilgili risk alma ve riskli projelerle ilgilenme konusunda temkinli davrandıkları ve bu işlerle ilgilenmedikleri yönünde görüşler ileri sürmüşlerdir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, kursiyer, halk eğitimi, inovasyon, fırsat, risk.

ABSTRACT

This research aims to reveal the opinions of trainees in Public Education Centers regarding their entrepreneurial characteristics. The study was conducted by interview method. In 2023, data were collected by interviewing 40 people who were trainees in Çal, Tavas, Merkezefendi and Pamukkale Public Education Centers in Denizli province. The content analysis method was used to analyze the data. The opinions of the research trainees regarding the potential of following the developments closely and reflecting them on their entrepreneurial behavior are largely positive. It has been observed that the trainees try to evaluate the opportunities, follow the developments, and try to realize the opportunities that can be implemented. Most of the Public Education Center trainees see their potential to realize entrepreneurial opportunities at a good level. However, they stated that although they saw the opportunities, they did not have the courage, they did not have the means, they did research and made efforts. Regarding the potential for collaboration and finding partners regarding entrepreneurship; While some of the trainees consider themselves to be good or very good, some consider themselves more cautious and selective. Trainees, regarding their potential to collaborate and find partners; stated that their expectations as a result of the benefit/cost evaluation resulting from the trust, past experiences, cooperation and partnership were effective. Most of the trainees see their potential in following sectoral support and projects related to entrepreneurship at a good level. It has been observed that they have different perspectives on the solutions to problems related to entrepreneurship, they ask someone who knows, and they are at a good level in this field. It has been determined that the trainees' planning and implementation potential regarding entrepreneurship is largely good, they make detailed planning and put it into practice, and they are planned and organized. Trainees view their potential to participate in the place, process and work related to entrepreneurship largely positively. It has been observed that Public Education Center trainees are generally able to take initiative and risks regarding entrepreneurship. However, a significant portion of them stated that they could not take initiative and risks and that they experienced fear. It has been observed that the trainees' views on creating and evaluating opportunities related to entrepreneurship are largely positive, and they try to create and benefit from opportunities in this regard. It has been determined that the trainees are distant from the issue of acting outside the rules in order to create entrepreneurship-related innovation and innovation, and that they do not have a tendency to break the rules. Nearly half of the trainees stated that they were cautious about taking risks and dealing with risky projects related to entrepreneurship and that they were not interested in these businesses.

Keywords: Entrepreneurship, trainee, public education, innovation, opportunity, risk.

¹ Yazının Yüksek Lisans projesinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Girişimcilik; fırsatları tanıma, inisiyatif alma ve risk alma kapasitesine sahip girişimci ruhlu kişilerin değişim ve yenilik odaklı aktif eylemleri olarak tanımlanmaktadır. Genellikle yenilikçilik, reaktiflik ve risk alma davranışlarıyla nitelendirilen girişimci davranış ise bireysel düzeyde çalışanların örgütlerinin gelişimi için fırsatları keşfetmesi ve değerlendirmesidir. Girişimci davranış, fırsatları tanıma, inisiyatif alma ve risk alma olmak üzere üç temel unsuru içermektedir. Fırsatları tanıma; çalışanların örgüt gelişimini sağlayacak, değer ve değişim yaratma potansiyeli olan yenilikleri arama ve fark etmeleriyle ilgilidir. İnisiyatif alma; örgüt içinde etkili bir şekilde keşfedilen fırsatların değerlendirilmesi, ortaya çıkan sorunların çözülmesi ve bireysel hedeflere ulaşılmasına yönelik gerçekleştirilen bağımsız davranışları içermektedir. Günümüzde önemli becerilerden biri olan girişimcilik sosyal ve iş yaşamında başarılı olmada çok önemli bir beceridir. Bu çalışmada halk eğitim merkezlerinde kursiyer olanların girişimcilik özellikleri ile ilgili görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1.1. Girişimcilik Kavramı

Çeşitli disiplinler tarafından tanımlanan girişimci kavramı, ekonomik açıdan, kaynakları, emeği, malzemeleri ve diğer kaynakları bir araya getirerek eskisinden daha büyük değer yaratan, aynı zamanda yeniliği, değişimi ve yeni bir düzeni yaşama geçiren kişi olarak tanımlanmaktadır. Psikolog açısından girişimci, başarıya ve başarıya ihtiyacı, başarılı olma ya da başkalarının otoritesine boyun eğme gibi motivasyonlarla hareket eden kişi olarak tanımlanmaktadır (Güven ve Kaygın, 2018). Girişimci, “girişimcilik faaliyetini yürütmek amacıyla finansal kaynakları riske atan ve kâr elde etmeyi amaçlayan kişi, müteşebbis” olarak ifade edilmektedir. Başka bir deyişle: “Bilgisine güvenerek, her türlü finansmanı (hisse senedi, tasarruf, kredi, borç ya da nakit dışında) kullanarak, genel eğilime uygun alanları seçen, tüm insanlığın yararına ekonomik çalışma/etkinlik yürüten kişi olarak tanımlandığı görülmektedir. Ayrıca psikoloji açısından girişimci tanımı: "bilgiyi kendine uygulamak ve/veya girişimcilikte bilgiyi uygulayan, kendi ekonomik gereksinimlerini, kendi ekonomik zenginliğini, kendi bağımsızlığını, kendi sosyal prestijini, kendi kendini kabulünü ve kendi aşkınlığını sürdüren ve sürdürmeye çalışan kişi" olarak yapılmaktadır (Yelkikalan vd, 2010).

Girişimci, mal ve hizmet üretimine ilişkin kararlar alan ve bu kararlara dayanarak kâr ya da zarar riskini dikkate alarak mal ve hizmet üreten ve dolayısıyla kâr ya da zararı üstlenmek zorunda olan kişidir (Murathan vd, 2020). Girişimci, bir örgütün yaratılması, liderliği, strateji geliştirilmesi ve uygulanmasında sorumluluk alan kişi olarak açıklanabilir. Başka seçenek olarak girişimci, mal ve hizmet üretmek için doğal kaynakları, sermayeyi ve emeği (üretim faktörlerini) birleştiren ve bununla ilgili riskleri üstlenen kişi olarak tanımlanabilir (Yelkikalan vd, 2010). Temel unsurları algı, risk alma ve aksiyon olan girişimcilikte, yalnızca varolan koşullar altında ortaya çıkan fırsatları değerlendirmek değil, aynı zamanda aktif olarak yeni fırsatlar yaratmak da çok önemlidir. Girişimci ise bilginin sınırlı olduğu durumlarda piyasayı daha iyi anlayarak hareket eden kişidir (Işık vd, 2011). Alanyazın incelendiğinde, girişimcilik kavramının birçok yazar tarafından farklı açılardan ele alındığı görülmektedir. Girişimcilik tanımı, ekonomi alanyazımında ilk kez 18. yüzyılın başlarında Fransa'da yaşayan İrlanda asıllı iktisatçı Richard Cantillon tarafından kullanılmıştır. Daha sonra 19. yüzyılda John Stuart tarafından da bu kavram İngiliz edebiyatına tanıtılmıştır. Girişimcinin risk eğilimini vurgulayan ve ortaya koyan bu tanımda, girişimci kendisini, üretim araçlarını ve üretken hizmetleri henüz belirlenemeyen bir fiyata satmak üzere satın alan ve üreten kişi olarak ifade etmektedir (Ertekin, 2020).

Girişimcilik, bir kişi ya da topluluk tarafından, varolan kaynaklar ne olursa olsun, varolan güç ve fırsatların bilinçli kullanımı olarak tanımlanabilir. Çeşitlilik, özgünlük ve yeniliğin kullanımı yoluyla elde edilen değer ve gelişme yoluyla gereksinimleri karşılamanın yollarını bulma sürecidir (Murathan vd, 2020). Girişimciliğin ekonomik ve sosyal kalkınmaya yarar sağladığı bir gerçektir. Ekonomik kalkınma açısından bakıldığında girişimcilik, işsizlikle mücadelede, toplumsal refah düzeyinin korunmasında, orta ve alt tabaka sınıflarının güçlendirilmesinde, toplumsal barışın sağlanmasında ve topluma uyum sağlamakta çok önemli bir rol oynamaktadır. Toplumsal kalkınma açısından teknolojik gelişmelerin ve buluşların risk alma, yaratıcılık ve liderlik yoluyla insanların yararlanabileceği ürünlere dönüştürülmesi dünya ülkelerinin kalkınma sürecinde önemli rol oynayacaktır (Ertekin, 2020). Girişimcilik, hem temel bir değer, hem de toplumun, kişilerin ve genel olarak ekonominin refahına katkıda bulunmada büyük önem taşımaktadır. Her ülkede varolan işsizlik sorununun çözümü için çok önemli bir niteliktir.

1.2. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimi, Türkiye’de son yıllarda önemi giderek artan bir konudur. Girişimciliği özendirmeyi, iş kurma ve yönetme konusunda bilgi ve beceri kazanmayı amaçlayan birçok eğitim programı ve örgütü bulunmaktadır (Uygun, Güner ve Mete, 2018). Bunlar ve yaptıkları çalışmalar şöyledir:

Üniversite: Birçok üniversite lisans ve lisansüstü düzeyde girişimcilik eğitimi vermektedir. Girişimcilik bölümlerinin amacı, girişimcilik odaklı kurslar ve sertifikasyon programları aracılığıyla öğrencilere girişimcilik ve iş becerileri kazandırmaktır. Ayrıca üniversitelerde çalışma yaşamına ilişkin yenilikçi düşünce yarışmaları, kuluçka ve hızlandırma programları şeklinde de çalışmalar girişimciliği desteklemektedir.

KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı): Girişimcilik alanında eğitim ve destek programları hazırlayan ve sunan büyük bir kuruluştur. Girişimcilere iş planı oluşturma, finansal yönetim ve pazarlama teknikleri gibi konularda eğitimler sunmakta ve girişimciliği özendirmektedir / desteklemektedir. Ayrıca KOSGEB’in sunduğu hibe ve krediler de girişimcilere finansal destek sağlamaktadır.

İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM): Türkiye’de çok sayıda bulunmaktadır. Bu merkezler, girişimcilere eğitim fırsatları, danışmanlık programları, ofis alanı ve iş desteği sağlar. İŞGEM, girişimcilerin iş alanında düşünce geliştirmelerine ve işlerini büyütmelerine yardımcı olmaktadır.

Özel Eğitim Kurumları: Girişimcilik alanında eğitim programları yürütmektedir. Bu örgütlerin amacı, girişimcilik alanında kapsamlı eğitimler, çalıştaylar, seminerler, yüz yüze ve çevirim içi konferanslar düzenleyerek girişimcilere işletme bilgi ve becerileri kazandırmaktır.

Çevrimiçi Eğitim: Girişimcilik eğitimleri çevrimiçi platformlarda da verilmektedir. Çevrim içi eğitim girişimcilere esneklik ve kolay erişim sunar. Çeşitli öğrenme platformları ve dijital kaynaklar, iş becerileri, iş planı yazımı, pazarlama stratejileri ve finansal yönetim gibi konularda çevrimiçi eğitim sunmaktadır. Girişimcilik eğitimi, Türkiye’de girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesinde ve yeni işletmelerin yaratılmasının özendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu eğitim kursları, girişimcileri gerekli bilgi ve becerilerle donatarak iş başarısını artırmak için tasarlanmıştır. Ayrıca girişimciler, destek programları ve organizasyonları aracılığıyla iş süreçleri boyunca danışmanlık ve finansal destek gibi fırsatlardan yararlanmaktadır.

1.3. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi Çalışmaları

Ülkemizde girişimcilik eğitimi konusunda çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalar, girişimciliği özendirmeyi, girişimcilik becerilerini geliştirmeyi ve yeni işletmelerin yaratılmasını desteklemeyi amaçlamaktadır.

KOSGEB Eğitim Programları: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), girişimcilik eğitimi alanında çeşitli programlar sunmaktadır. KOSGEB, girişimcilere iş planı oluşturma, finansal yönetim ve pazarlama stratejileri gibi konularda eğitimler sunuyor. Ayrıca KOSGEB tarafından düzenlenen girişimciliği özendirme programı kapsamında eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır.

Üniversite Girişimcilik Programları: Birçok üniversite girişimcilik eğitim programları sunmaktadır. Girişimcilik alanında lisans ve yüksek lisans eğitimleri, girişimcilik kursları, sertifika programları, iş fikri yarışmaları gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Üniversiteler ayrıca kuluçka ve hızlandırma programlarıyla öğrencilerin girişimcilik potansiyelini desteklemekte ve onları iş kurma konusunda desteklemektedir.

İŞGEM ve Teknopark: Türkiye’de çok sayıda iş geliştirme merkezi (İŞGEM) ve Teknopark bulunmaktadır. Bu merkezler girişimcilik eğitimi, danışmanlık programları, ofis alanı ve iş desteği gibi fırsatlar sunmaktadır. Girişimciler iş fikri geliştirme, iş planı oluşturma ve şirketi yönetme konularında destek alır. Ayrıca İŞGEM ve Teknoparklar, girişimcilere yatırım ve finansman olanağı sağlayabilmektedir.

Özel Eğitim Kurumları ve Programları: Türkiye’deki özel eğitim kurumları çeşitli girişimcilik eğitim programları düzenlemektedir. Bu programlar, iş becerileri, iş planı yazımı, pazarlama stratejileri ve finansal yönetim gibi konuları kapsamaktadır. Ek olarak, bu kuruluşlar girişimcilere danışmanlık, rehberlik ve ağ oluşturma fırsatları sağlayabilir.

Girişimcilik Eğitimi Destek Programları: Türkiye’de çeşitli kurum ve kuruluşlar girişimcilik eğitimi destek programları düzenlemektedir. Bu programlar, genç girişimcilerin iş fikirleri geliştirmelerine ve işletme

yönetimi bilgi ve becerilerini kazanmalarına yardımcı olur. Ayrıca girişimciler, bu programlar aracılığıyla danışmanlık, tavsiye ve finansal desteklerden de yararlanabilmektedir.

Girişimcilik alanında yürütülen bu araştırma, girişimcilerin iş kurma sürecinde becerilerini geliştirmelerini, bilinçli kararlar vermelerini ve başarıya ulaşmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu araştırmanın, girişimciliğin güçlendirilmesine yönelik önemli bir adımı temsil etmesi beklenmektedir.

1.4. Girişimcinin Özellikleri

Girişimcilik kavramının geliştirilmesinde önemli rol oynayan Hisrich ve Peters (2001), girişimciyi şöyle tanımlamaktadır: “Emek, hammadde ve diğer kaynakları daha büyük bir anlam yaratmak için birleştiren kişi”. Girişimcilerin niteliklerine ilişkin çeşitli çalışmalar bulunmaktadır (Bayraktar, 2011). Bu özellikler doğuştan, sonradan edinilmiş olarak ya da psikolojik ya da sosyal çevreden kaynaklanan farklı bakış açılarına göre sınıflandırılabilir. Bu araştırmadan evrensel olarak kabul edilmiş bir özellikler kümesi oluşturmak kolay olmasa da, araştırma sonucunda bazı özellikler alanyazına eklenmiştir (Bozkurt ve Alparslan, 2013).

Girişimci bir kişide bulunması gereken özellikler, Eroğlu ve Dündar’a göre (2018) sosyal, davranışsal ve kişisel olarak sınıflandırılmıştır. Bu özelliklerin bir kısmı davranışsal, bir kısmı sosyal, bir kısmı da kişisel özelliklerin kapsamında bulunmaktadır. Girişimcide bulunması gereken temel özellikleri Eroğlu ve Dündar (2018) çalışmasında Tablo 1’de görüldüğü gibi kategoriler halinde ele almaktadır.

Tablo 1. Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler

<i>Kişisel Özellikleri</i>	<i>Davranışsal Özellikler</i>	<i>Sosyal Özellikler</i>
Açık görüşlü olma	Risk alabilme	İletişim kurabilme
Çalışkan olma	Zamanı iyi kullanma	Çalışma gruplarını motive edebilme
Hedef odaklı olma	Bahane üretmeme	Kültürel ve sosyal faaliyetlere katılma
Yenilikçi olma	Çoğunluktan farklı olma	Sorumluluk alma
Fırsatları görme	Öngörülü olma	Sorumluluk ve yetkiyi paylaşma
Kendini tanıma		Çalışma azmine sahip olma
İleri görüşlü olma		
Dinamik olma		
Sosyal olma		
İçsel kontrole sahip olma		

Kaynak: Eroğlu ve Dündar, 2018.

Yine Ekici ve Turan (2017), çalışmalarında girişimcilik eğitiminin öğrencilere yenilikçi düşünme becerileri, iş planlama ve yönetim becerileri, girişimcilik kültürü ve özgüven, işbirliği ve ağ kurma becerileri, ticari fırsatları değerlendirme becerisi gibi önemli becerileri kazanma olanağı sağladığını ileri sürmektedir. Bu becerilerin öğrencilerin iş dünyasında başarılı olmalarını ve topluma katkıda bulunmalarını sağladığı ve girişimcilik eğitiminin giderek önem kazandığı, girişimciliğin gelecekteki ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmadaki rolü göz önüne alındığında, girişimcilik eğitiminin daha da yaygınlaşmasının beklendiğini belirtmektedirler.

Günümüzde önemi iyice artan girişimciliğin desteklenmesi için bu konuda eğitimlerin artırılması ve bu konuda istekli olanlara gerekli desteğin sağlanması gerekmektedir. Ülkemizde halk eğitim merkezleri yaygın eğitim imkanı sunan ve oldukça yaş vb. özelliklere sahip bireylerin eğitim alabildiği yerlerdir. Bu kapsamda girişimcilik eğitimleri ve bu konuda eğitim vb. destekler içi önemli bir yer olan halk eğitim merkezlerine kurs görmeye gelen kişilerin girişimcilik özellikleri ve potansiyellerine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması oldukça önemli ve gereklidir. Bu çalışmada halk eğitim kursiyerlerinin girişimcilik özelliklerine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılmaya çalışılması bakımından önemlidir.

Araştırmanın amacı; Denizli merkez ilçeleri Pamukkale ve Merkezefendi ile Tavas ve Çal ilçelerinde bulunan halk eğitimi merkezlerindeki kursiyerlerin girişimcilik özelliklerine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak alt problemler şöyle belirlenmiştir:

1. Kursiyerlerin, gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtabilme potansiyeli nasıldır?
2. Kursiyerlerin, girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyeli nasıldır?
3. Kursiyerlerin, işbirliği yapabileceği iş ortakları bulma potansiyeli nasıldır?
4. Kursiyerlerin, sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyeli nasıldır?
5. Kursiyerlerin, sorunların çözümlerine ilişkin farklı bakış ve yaklaşımları araştırma potansiyeli nasıldır?

6. Kursiyerlerin girişimciliği planlama ve girişimci çalışmaları / etkinlikleri uygulama potansiyeli nasıldır?
7. Kursiyerlerin, bir yer, süreç ve çalışmalara dâhil olmaya ilişkin potansiyeli nasıldır?
8. Kursiyerlerin, inisiyatif ve risk alabilme potansiyeli nasıldır?
9. Kursiyerlerin, fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirme potansiyeli nasıldır?
10. Kursiyerlerin, yenilik ve yenilikçi ürünleri yaratmak için kural dışı davranabilme potansiyeli nasıldır?
11. Kursiyerlerin, risk alma ve riskli projelerle ilgilenme potansiyeli nasıldır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel ve durum çalışması modelinde yapılmıştır. Durum çalışması mevcudiyetini sürdüren durumun derinlemesine araştırılması ve ortaya çıkırılmasına yönelik çalışmalardır. Durum çalışmaları nitel ve görüşmeye dayalı çalışmalar olup mevcut ortada olan durumun derinlemesine araştırılıp ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmalar olarak görülebilir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2023 yılında, Denizli il Merkezinde, Tavas ilçesinde ve Çal ilçesinde bulunan halk eğitimi merkezlerinde kursiyer olanlar oluşturmaktadır. Halk eğitimi merkezinden gönüllü 10'ar kursiyer ile görüşülmüştür. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle katılımcılara ulaşılarak veriler toplanmıştır. Araştırmanın gönüllü katılımcıları kursiyerlerin kişisel özelliklerine göre dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Kursiyerlerin Dağılımı

Kod	Yaş	Meslek	Girişimcilik deneyimi
1	51	Usta öğretici	Var
2	33	Öğretmen	Var
3	35	Usta öğretici	Yok
4	50	Usta öğretici	Var
5	51	Usta öğretici	Var
6	38	Usta öğretici el sanatları öğretmen	Var
7	58	El sanatları hocasıyım	Var
8	57	Öğretmen	Var
9	24	Usta öğretici	Var
10	32	Usta öğretici	Var
11	43	Usta öğretici	Yok
12	41	Kadın terziliği usta öğretici	Yok
13	35	Usta öğretici	Yok
14	45	Ev hanımı	Yok
15	43	Usta öğretici (giyim üretim)	Var
16	32	Ev hanımı	Yok
17	31	Usta öğretici	Yok
18	24	Geçici süreli çalışan	Yok
19	49	Ev hanımı	Yok
20	42	Emekli	Yok
21	45	Ev hanımı	Yok
22	40	Usta öğretici	Yok
23	43	Usta öğretici (giyim üretim)	Var
24	28	Ev hanımı	Yok
25	33	Konfeksiyon dikiş bölümü	Yok
26	28	Ev hanımı	Var
27	29	Eğitmen	Yok
28	42	Ev hanımı	Yok
29	56	Ev hanımı	Yok
30	43	Ev hanımı	Yok
31	43	Ev Hanımı	Var
32	24	Usta öğretici	Var
33	39	Ev hanımı	Yok
34	33	Ev hanımı	Yok
35	31	Usta öğretici	Var
36	33	Öğretmen	Yok
37	25	Usta öğretici	Yok
38	53	Ev hanımı	Yok
39	46	Esnaf	Yok
40	32	Ev hanımı	Yok

Tablo 2'de görüldüğü gibi, 2023 yılında Halk Eğitimi Merkezlerinde kursiyer olanlardan 40 kursiyer ile görüşme yapılarak görüşleri alınmıştır. Kursiyerlerin yaş dağılımı 24 ile 58 arasındadır. Kursiyerlerin

yarısından fazlası (f=22) 35 yaş ve altındadır. Kursiyerlerin meslek olarak farklı mesleklerden geldikleri görülmekle birlikte öğretmen ve usta öğretici (f=22) ve ev hanımları (f=14) çoğunluktadır. Kursiyerlerin büyük bölümünde (f=25) girişimcilik deneyimi yoktur, azı (f=15) girişimcilik deneyimi yaşamıştır. Bu durum kursiyerlerin yarısından fazlasının girişimcilik deneyimine sahip olmadıklarını göstermektedir.

2.3. Verilerin Toplanması

Denizli ilindeki Merkezefendi Halk Eğitimi Merkezi, Pamukkale Halk Eğitimi Merkezi, Çal Halk Eğitimi Merkezi ve Tavas Halk Eğitimi Merkezi'nde kursiyer olan kişilerle 2023 Eylül ve Ekim aylarında yapılmıştır. Gönüllü kursiyerler ile onlar için uygun olan zamanda görüşülmüş, sorulara verdikleri yanıtlar yazılmış ve kursiyere okunup onayı alınmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan veriler, bilgisayar ortamına aktarılmış ve çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde "içerik analizi" kullanılmıştır. Kursiyerlerin görüşleri çözümlenerek gerçekler ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. İçerik analizinde, birbirine benzeyen verileri belirli temalarla okuyucunun anlayacağı şekliyle düzenlemek okuyucuya sunulmaya çalışılmaktadır.

Çözümlemelerde, Kişisel Verilerin Korunması Yasası gereğince, kursiyerlerin ad ve soyadları verilmemiş, gizli tutulmuş, görüşmecilere görüşme sırasına göre (1, 2, 3, ...) şeklinde numara verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Kursiyerlerin Gelişmeleri Yakından İzleme ve Bunları Girişimci Davranışlarına Yansıtılma Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Kursiyerlerin, gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtılma potansiyeli nasıldır?" şeklindedir. Problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Kursiyerlerin Gelişmeleri Yakından İzleme ve Bunları Girişimci Davranışlarına Yansıtılma Potansiyeline İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Gelişmeleri izleme ve yansıtma	<i>İyi düzeyde</i>	34	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40
	<i>Orta düzeyde</i>	6	7, 13, 16, 17, 32, 33

Tablo 3'te kursiyerlerin gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtılma potansiyeline ilişkin görüşleri "*İyi düzeyde*" ve "*Orta düzeyde*" kodları altında toplandığı görülmektedir. Yukarıda tabloda da görüldüğü gibi kursiyerlerin gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtılma potansiyelleri büyük ölçüde olumludur. Bu konuda kursiyerlerin genel olarak kendilerini iyi düzeyde gördükleri, fırsatları değerlendirmeye çalıştıkları, gelişmeleri izledikleri, uygulama olanağı olan şeyleri yaşama geçirmeye çalıştıkları görülmektedir.

3.2. Kursiyerlerin Girişimcilik Fırsatlarını Fark Etme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Kursiyerlerin, girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyeli nasıldır?" şeklindedir. Problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Kursiyerlerin Girişimcilik Fırsatlarını Fark Etme Potansiyeline İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Girişimcilik fırsatlarını fark etme	<i>İyi</i>	22	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 21, 22, 26, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 36, 38
	<i>Orta</i>	8	5, 7, 10, 16, 22, 24, 25, 27
	<i>İmkan kısıtlı</i>	10	14, 17, 18, 19, 20, 31, 32, 37, 39, 40

Tablo 4'te görüldüğü gibi halk eğitimi merkezlerindeki kursiyerlerin girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyeline ilişkin görüşleri "*İyi*", "*Orta*" ve "*İmkan kısıtlı*" kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyellerini büyük kısmı iyi düzeyde görmektedir. Bununla birlikte fırsatları görmekle birlikte cesaret edemediğini, imkanlarının olmadığını, araştırmalar yaptıklarını, çabaladıklarını belirttikleri görülmektedir. Bununla birlikte bu alanda iyi olmayan ve ilgisi olmayanların da olduğu görülmektedir. Kursiyerlerin genel olarak girişimcilik fırsatlarını fark etmede iyi oldukları görülmüştür. Bu durumun girişimcilikle taçlanması ve eyleme geçmesi kursiyer başta olmak üzere herkes tarafından olumlu olacağı söylenebilir.

3.3. Kursiyerlerin İşbirliği Yapabileceği İş Ortakları Bulma Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Kursiyerlerin, işbirliği yapabileceği iş ortakları bulma potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Kursiyerlerin İşbirliği Yapma ve Ortak Bulma Potansiyeline İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
İşbirliği yapabilme ve ortak bulma	<i>Çok iyi</i>	8	4, 7, 21, 26, 28, 29, 30, 38
	<i>İyi</i>	14	1, 3, 6, 8, 10, 11, 12, 14, 15, 20, 22, 27, 34, 37
	<i>Orta</i>	12	9, 13, 16, 17, 18, 23, 24, 25, 32, 33, 35, 36
	<i>İyi değil</i>	6	2, 5, 19, 31, 39, 40

Tablo 5’te kursiyerlerin işbirliği yapabilme ve ortak bulma potansiyellerine ilişkin görüşleri “*Çok iyi*”, “*İyi*”, “*Orta*” ve “*İyi değil*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili olarak işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyelleriyle ilgili olarak bir kısmı kendini iyi ve çok iyi düzeyde görürken bir kısmı daha temkinli ve seçici olarak değerlendirmektedir. Bu alanda bazı kursiyerler ise potansiyelini olumsuz değerlendirmektedir. Kursiyerlerin işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyelleri ile ilgili farklı görüş ve yaklaşımlarda olmalarının nedeni güven, geçmiş deneyimler, işbirliği ve ortaklıktan kaynaklı fayda/maliyet değerlendirmesi sonucundaki beklenti ve öngörülerin etkili olduğu söylenebilir.

3.4. Kursiyerlerin Sektörel Destek ve Projeleri Takip Etme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Kursiyerlerin, sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Kursiyerlerin Sektörel Destek ve Projeleri Takip Etme Potansiyeline İlişkin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Sektörel destek ve projeleri izleme	<i>İyi izlerim</i>	22	2, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 29, 30, 33, 34, 39, 40
	<i>Geliştirilebilir</i>	10	9, 10, 17, 18, 25, 27, 32, 35, 37, 38
	<i>İzleyemiyorum</i>	8	1, 7, 13, 14, 19, 24, 31, 36

Tablo 6’da kursiyerlerin sektörel destek ve projeleri izleme potansiyellerine ilişkin görüşleri “*İyi izlerim*”, “*Geliştirilebilir*” ve “*İzleyemiyorum*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyelleriyle ilgili olarak büyük kısmı bu konuda kendisini iyi düzeyde görmektedir. Sektörle ilgili destek ve projeleri takip ettiğini, araştırma yaptığını ve yararlanmaya çalıştığını belirtmektedir. Kursiyerlerin bir kısmı ise sektörel destek ve projeleri takip etmediğini ve bu konuda yetersiz olduğunu belirtmektedir. Kursiyerlerin büyük kısmının sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyellerini iyi düzeyde görmesi teşvik ve desteklerle proje desteklerinden yararlanabilmelerine kapı aralaması bakımından önemlidir.

3.5. Kursiyerlerin Sorunların Çözümlerine İlişkin Farklı Bakış ve Yaklaşımları Araştırma Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Kursiyerlerin, sorunların çözümlerine ilişkin farklı bakış ve yaklaşımları araştırma potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 7. Sorunların Çözümlerine İlişkin Farklı Bakış ve Yaklaşımları Araştırma Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Farklı bakış ve yaklaşımları araştırma	<i>Evet</i>	30	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 39
	<i>Kısmen</i>	9	7, 10, 18, 19, 22, 23, 31, 32, 34
	<i>Desteklenmeli</i>	1	40

Tablo 7’de kursiyerlerin sorunların çözümlerine ilişkin farklı bakış ve yaklaşımları araştırma potansiyellerine ilişkin görüşleri “*Evet*”, “*Kısmen*” ve “*Desteklenmeli*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin büyük bölümü araştırma yapmaktadır, farklı bakış açılarına sahiptirler, bilen birine sormakta ve bu alanda iyi düzeyde olduklarını düşünmektedirler. Yine kursiyerlerin çözüm odaklı yaklaşım sergiledikleri, ince düşündükleri, ortaklarla görüş alış-verişinde buldukları (istişare ettikleri), olaylara farklı pencerelerden bakarak bilgi süzgecinden geçirdiklerini belirtmişlerdir.

3.6. Kursiyerlerin Girişimciliği Planlama ve Girişimci Çalışmaları / Etkinlikleri Uygulama Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Kursiyerlerin girişimciliği planlama ve girişimci çalışmaları / etkinlikleri uygulama potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8. Planlama ve Uygulama Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Planlama ve uygulama potansiyeli	<i>Çok iyi</i>	22	1, 3, 4, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 35, 37, 39
	<i>Oldukça iyi</i>	16	2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 17, 18, 19, 22, 23, 30, 31, 36, 38,
	<i>Zayıf</i>	2	32, 40

Tablo 8’de kursiyerlerin planlama ve uygulama potansiyeline ilişkin görüşleri “*Çok iyi*”, “*Oldukça iyi*” ve “*Zayıf*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Girişimcilikle ilgili planlama ve uygulama potansiyellerine ilişkin kursiyerlerin görüşleri büyük oranda iyidir. Ayrıntılı planlama yapmaktadırlar ve bunu uygulamaya koymaktadırlar, planlı ve düzenlidirler, planlama yapmadan önce araştırma yapmaktadırlar, uygulamaya geçmeden ayrıntılı planlama yapmaktadırlar. Bunun yanında planlamada iyi olup uygulamada eksiklikleri olduğunu belirtenler, uygulamada destek aldıklarını ya da bu konuda desteğe gereksinim duyduğunu belirtenler ve bu konuda zayıf olduğunu düşünenlerin olduğu görülmektedir. Kursiyerlerin genel olarak planlama da iyi oldukları uygulamada bazılarının sorunları olduğunu bazılarının bu konuda kendilerini yetersiz gördükleri söylenebilir.

3.7. Kursiyerlerin Bir Yer, Süreç ve Çalışmalara Dâhil Olmaya İlişkin Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Kursiyerlerin, bir yer, süreç ve çalışmalara dâhil olmaya ilişkin potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 9. Bir Yer, Süreç ve Çalışmaya Dahil Olma Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Süreç ve çalışmaya dahil olma potansiyeli	<i>İyi seviyelerde</i>	29	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 40
	<i>Desteklenmeli</i>	10	7, 10, 17, 18, 19, 20, 23, 31, 33, 37
	<i>Temkinli</i>	1	35

Tablo 9’da kursiyerlerin yer, süreç ve çalışmaya dahil olmaya ilişkin potansiyellerine yönelik görüşleri “*İyi seviyelerde*”, “*Desteklenmeli*”, ve “*Temkinli*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili yer, süreç ve çalışmaya katılma potansiyelleriyle ilgili görüşleri, büyük oranda iyi seviyelerdedir. Bu konuda kursiyerlerin durumlara hemen uyum sağladıkları, her yerde çalışabildikleri, farklılıkları önemsedikleri, girişken ve katılımcı oldukları, ekip çalışmalarına yatkın oldukları, başarının birlikte çalışmakta olduğu, işleri için yer süreç ve çalışma konusunda esnekliklere hazır oldukları yönünde görüşler bildirilmiştir. Kursiyerler, girişimcilikle ilgili olarak yer, süreç ve çalışmaya katılma konusunda isteklidirler ve çalışma koşullarına uyum sağlama potansiyellerinin olduğunu düşünmektedirler.

3.8. Kursiyerlerin İnisiyatif ve Risk Alabilme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Kursiyerlerin, inisiyatif ve risk alabilme potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 10. İnisiyatif ve Risk Alabilme Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
İnisiyatif ve risk potansiyeli	<i>Alırım</i>	24	2, 3, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 36, 3
	<i>Kısmen</i>	11	4, 5, 7, 8, 9, 13, 18, 20, 32, 35, 39
	<i>Almam</i>	5	1, 19, 28, 38, 40

Tablo 10’da kursiyerlerin inisiyatif ve risk alabilme potansiyellerine ilişkin görüşleri “*Alırım*”, “*Kısmen*” ve “*Almam*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerler, genel olarak inisiyatif ve risk alabilmektedir. Ancak kursiyerlerin bir bölümünün inisiyatif ve risk alamadıklarını ve korku yaşadıklarını belirttikleri görülmüştür. Diğer bir deyişle, kursiyerlerin önemli bir bölümü, girişimcilik özelliklerinden inisiyatif ve risk alma özelliklerini taşımamaktadır. Bununla birlikte inisiyatif ve risk alabilenlerin de değerlendirme yaptıktan sonra karar verdikleri, fayda/maliyet hesabına göre risk aldıkları, planlama ve değerlendirmelere göre karar verdikleri şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Bununla birlikte gözü kara olduğunu, heyecanın iyi oluşunu, risk almadan olmayacağı, girişken ve cesur olduğu şeklinde görüş

bildiren kursiyerler de bulunmaktadır. Bundan dolayı inisiyatif ve risk alma konusunda fikir ayrılıklarının olduğu ve bu konularda kursiyerlerin temkinli davrandıkları, korku yaşadıkları görülmüştür.

3.9. Kursiyerlerin Fırsat Yaratma ve Fırsatları Değerlendirme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Kursiyerlerin, fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirme potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 11. Fırsat Yaratma ve Fırsatları Değerlendirme Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Fırsat yaratma ve değerlendirme	<i>Çok iyi</i>	24	3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 39
	<i>Orta</i>	12	1, 2, 5, 7, 13, 17, 18, 23, 25, 26, 27, 36
	<i>Zayıf</i>	4	10, 24, 38, 40

Tablo 11’de fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirme potansiyellerine ilişkin görüşleri “*Çok iyi*”, “*Orta*” ve “*Zayıf*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerler girişimcilikle ilgili fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirmeye yönelik büyük ölçüde olumlu görüş bildirmişler; fırsat yaratmaya ve fırsatlardan yararlanmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Kursiyerler fırsat yaratma ve ortaya çıkan fırsatları değerlendirme konusunda da araştırdıkları, okuma ve değerlendirme yaptıkları, ona göre karar verdikleri, uygun fırsatları kullandıkları şeklinde görüşler ileri sürmüşlerdir. Kursiyerlerin fırsat yaratma ve çıkan fırsatlardan yararlanma konusunda da potansiyellerinin olduğu ve araştırarak bunlardan yararlanma yoluna gitmeye çalıştıkları söylenebilir.

Fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirme konusunda başarılı olma, biraz da elindeki imkânları harekete geçirme ile anlamlı hale gelmektedir. Ancak kursiyerlerin maddi ve teknik imkânlarının sınırlı olması, fırsat yaratma ve fırsatlardan yararlanma konusunda önlerinde ciddi bir engel teşkil etmektedir. Bundan dolayı da girişimcilik potansiyellerinin zayıfladığı ve önlerine çıkan fırsatların da çoğunu değerlendiremedikleri anlaşılmaktadır.

3.10. Kursiyerlerin, Yenilik ve Yenilikçi Ürünleri Yaratmak İçin Kural Dışı Davranabilme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi “Kursiyerlerin, yenilik ve yenilikçi ürünleri yaratmak için kural dışı davranabilme potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 12. Yenilik ve İnovasyon Yaratmak İçin Kural Dışı Davranabilme Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
İnovasyon için kural dışı davranabilme	<i>Çok nadir</i>	8	9, 17, 18, 21, 30, 32, 37, 39
	<i>Kural dışı davranmam</i>	18	1, 2, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 23, 24, 26, 28, 29, 31, 34, 38, 40
	<i>Duruma göre değişir</i>	8	4, 5, 10, 16, 22, 25, 35, 36,
	<i>Davranabilirim</i>	6	3, 7, 8, 20, 27, 33

Tablo 4.12’de yenilik ve inovasyon yaratmak için kural dışı davranabilme potansiyellerine ilişkin kursiyer görüşleri “*Çok nadir*”, “*Kural dışı davranmam*”, “*Duruma göre değişir*” ve “*Davranabilirim*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerler büyük ölçüde kural dışı davranmaya mesafelidir ve kural dışına çıkma eğilimleri yoktur. Diğer bir deyişle kursiyerler, yenilik ve inovasyon yaratma sürecinde kural dışı davranabilmede isteksizdir ve kurallara bağlı hareket etmeye çalışmaktadır. Bu durum, girişimcilik açısından oldukça olumsuzdur.

Kursiyerlerin kural dışılığına mesafeli olmasının nedeni yasaklardan korkmaları ve bilinmeyene karşı mesafeli olmalarından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bilinmeyenden korkma ve sonucunu kestirememesi durumu, insanların bilineni tercih etmelerine neden olmaktadır.

Kursiyerlerin yenilik ve inovasyon yaratmada, risk almada ve kural dışı davranabilmede temkinli olmaları, mevcut durumun korunması ve var olan sistemin sürdürülmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu durum ise hem insanların kişisel ve ekonomik gelişim süreçlerini hem de yenilikçi, inovatif hizmet ve ürünlerin gelişimini sektöre ugratmaktadır.

3.11. Kursiyerlerin Risk Alma ve Riskli Projelerle İlgilenme Potansiyeline İlişkin Bulgular

Araştırmanın onbirinci alt problemi “Kursiyerlerin, risk alma ve riskli projelerle ilgilenme potansiyeli nasıldır?” şeklinde olup problemin çözümüne yönelik analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 13. Risk Alma ve Riskli Projelerle İlgilenme Potansiyeline İlişkin Kursiyerlerin Görüşleri

Tema	Kod	f	Katılımcılar
Riskli projelerle ilgilenme	<i>İlgilenmem</i>	15	1, 2, 5, 7, 17, 18, 19, 20, 27, 31, 32, 37, 38, 39, 40
	<i>Riske göre değişir</i>	15	4, 6, 9, 10, 14, 16, 22, 23, 25, 26, 28, 30, 33, 34, 35
	<i>Risk alırım</i>	10	3, 8, 11, 12, 13, 15, 21, 24, 29, 36

Tablo 13’te risk alma ve riskli projelerle ilgilenme potansiyellerine ilişkin görüşleri “*İlgilenmem*”, “*Riske göre değişir*” ve “*Risk alırım*” kodları altında toplandığı görülmektedir. Kursiyerlerin yarıya yakını risk alma ve riskli işler konusunda temkinli davranmaktadır. Risk alan ve riskli projelerle ilgilenen kursiyerlerin ise riske göre davrandıkları, inandıkları ve başarılı olacağını düşündükleri projelerde risk aldıkları, uygun riskleri alabildikleri, araştırarak ve değerlendirerek risk aldıkları ve riskli projelerle ilgilendikleri, risk alırken tedirginlik duydukları ve çok iyi değerlendirdikleri, iyi düşündükleri ve araştırdıkları, kendi alanlarıyla ilgili risk aldıkları şeklinde görüşler belirtilmiştir. Kursiyerlerin risk alma ve riskli projelerle ilgilenme konularında oldukça dikkatli oldukları ve titiz davrandıkları görülmektedir.

Günümüz ekonomik koşulları ve sert rekabet, ülkemizde ciddi manada risk alabilmeyi gerektirmektedir. Bunu alan ve yapabilen kişilerin ise daha çok illegal işlerle uğraştıkları ve legal işlerle çok ilgilenmedikleri söylenebilir. Toplumda karşılığı olan ve genel kabul gören işlerde, sabit ve riskten uzak yöntemlerin tercih edildiği yaygın olarak görülmektedir. Bununla birlikte riskli projeler ciddi giderleri olan projelerdir. Bunu ise genellikle büyük sermaye sahipleri göze alabilmektedir. Kursiyerlerin böyle projelerde görev alabilmeleri de imkânları gereği oldukça zordur.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Kursiyerlerin büyük bir bölümü, girişimcilik fırsatlarını fark etme potansiyellerini “iyi” düzeyde görmektedir. Fırsatları görmekle birlikte cesaret edemediklerini, parasal olanaklarının olmadığını, araştırmalar yaptıklarını, çabaladıklarını da belirtmektedirler. Araştırma sonuçlarına benzer biçimde Ekici ve Turan (2017), çalışmalarında girişimcilik eğitiminin öğrencilere yenilikçi düşünme becerileri, iş planlama ve yönetim becerileri, girişimcilik kültürü ve özgüven, işbirliği ve ağ kurma becerileri, ticari fırsatları değerlendirme becerisi gibi önemli becerileri kazanma olanağı sağladığını ileri sürmektedir. Bu bakımdan kursiyerlerin bu alanda gelişimlerinin desteklenmesi gerekebilir.

İlhan (2004), çalışmasında girişimciliğin toplumun enerjisini harekete geçirdiğini ve insan faktörüne sosyal alanda yeni anlamlar kazandırdığını ileri sürmektedir. Araştırmada kursiyerlerin, gelişmeleri yakından izleme ve bunları girişimci davranışlarına yansıtılma potansiyeline ilişkin görüşleri büyük ölçüde olumludur. Bu konuda kursiyerler genel olarak kendilerini “iyi” düzeyde görmektedir. Kursiyerler fırsatları değerlendirmeye çalışmakta, gelişmeleri takip etmekte, uygulama olanağı olan şeyleri yaşama geçirmeye çalışmaktadırlar. Güven ve Kaygın (2018), [WK1] çalışmalarında girişimci, başarıya ve başarıya ihtiyacı, başarılı olma ya da başkalarının otoritesine boyun eğmeme gibi motivasyonlara sahip olduğunu belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında kursiyerlerin başarıya motivasyonlarının yüksek ve başkalarına boyun eğmeme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Kursiyerlerin bir bölümü, girişimcilikle ilgili olarak işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyellerini “iyi” ve “çok iyi” düzeyde görürken; bir bölümü daha temkinli ve seçici davranmaktadır. Bu alanda bazı kursiyerler ise potansiyelini olumsuz değerlendirmektedir. Kursiyerlerin işbirliği yapma ve ortak bulma potansiyellerinde; güven, geçmiş deneyimler, işbirliği ve ortaklıktan kaynaklı fayda/maliyet değerlendirmesi sonucundaki beklentilerinin etkili olduğu söylenebilir.

Kursiyerlerin büyük bir bölümü, girişimcilikle ilgili sektörel destek ve projeleri takip etme potansiyellerini iyi düzeyde görmektedir. Sektörle ilgili destek ve projeleri takip ettiğini, araştırma yaptığını ve yararlanmaya çalıştığını belirtmektedir. Kursiyerlerin bir bölümü ise sektörel destek ve projeleri takip etmediğini ve bu konuda yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Girişimcilikle ilgili sorunların çözümüne ilişkin farklı bakış ve yaklaşımları araştırma potansiyeliyle ilgili olarak; kursiyerlerin büyük bölümü araştırma yaptıklarını, farklı bakış açılarına sahip olduklarını, bilen birine sorduklarını ve bu alanda iyi düzeyde olduklarını belirtmişlerdir.

Kursiyerlerin girişimcilikle ilgili planlama ve uygulama potansiyelleriyle ilgili görüşleri büyük oranda “iyi” düzeyindedir. Ayrıntılı plan yapmaktadırlar ve bunu uygulamaya koymaktadırlar, planlı ve düzenlidirler, planlama yapmadan önce araştırma yapmaktadırlar, uygulamaya geçmeden ayrıntılı plan yapmaktadırlar. Bunun yanında planlamada iyi olup, uygulamada eksiklikleri olduğunu belirtenler, uygulamada destek aldıklarını ya da bu konuda desteğe gereksinim duyduğunu belirtenler ile bu konuda zayıf olduğunu düşünenlerin olduğu da görülmektedir.

Kursiyerler, girişimcilikle ilgili yer, süreç ve çalışmaya katılma potansiyellerini büyük oranda “olumlu” görmektedir. Farklı durumlara hemen uyum sağlamaktadırlar, her yerde çalışabilmektedirler, farklılıkları önemsemektedirler, girişken ve katılımcıdırlar, ekip çalışmalarına yatkındırlar, başarının birlikte çalışmaktan doğduğuna inanmaktadırlar, işleri için yer-süreç-çalışma konusunda esnekliklere hazırdırlar.

Yaghoubi vd., (2012) çalışmalarında geleneksel girişimcilik anlayışı, kişilerin fırsatları tanıma, bu fırsatlardan yararlanarak bunları pazarlanabilir mal ve hizmetlere dönüştürme, risk alma ve katma değer yaratma gibi özellikler gerektirdiğini ileri sürmektedirler. Halk eğitimi merkezi kursiyerlerin girişimcilikle ilgili inisiyatif ve risk alabilmeye yönelik görüşleri, genel olarak inisiyatif ve risk alabildikleri yönündedir. Ancak kursiyerlerin önemli bir bölümü de (f=12) inisiyatif ve risk alamadıklarını ve korku yaşadıklarını belirttikleri görülmüştür. Bununla birlikte inisiyatif ve risk alabilenlerin de; işleri ile ilgili olması, değerlendirme yaptıktan sonra karar verdikleri, fayda/maliyet hesabına göre risk aldıkları, planlama ve değerlendirmelere göre karar verdikleri şeklinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Murathan vd., (2020) girişimcileri mal ve hizmet üretimine ilişkin kararlar alan ve bu kararlara dayanarak kâr ya da zarar riskini dikkate alarak mal ve hizmet üreten ve dolayısıyla kâr ya da zararı üstlenen kişiler olarak görmektedir. Araştırmada risk konusunda kursiyerlerin girişimcilik özelliklerinin risk almada çok iyi düzeyde olmadığı söylenebilir.

Kursiyerlerin, girişimcilikle ilgili fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirmeye yönelik görüşlerinin büyük ölçüde “olumludur”. Bu konuda fırsat yaratmaya ve fırsatlardan yararlanmaya çalıştıkları yönünde görüşleri öne çıkmıştır. Kursiyerlerin fırsat yaratma ve çıkan fırsatları değerlendirme konusunda; araştırdıkları, okuma ve değerlendirme yaptıkları, ona göre karar verdikleri, uygun fırsatları kolladıkları görülmektedir. Işık vd., (2011), girişimci kişileri fırsatları değerlendirme ve aynı zamanda aktif olarak yeni fırsatlar yaratıp, piyasayı daha iyi anlayarak hareket ettiklerini ileri sürmektedir. Buna göre kursiyerler fırsat yaratma ve fırsatları değerlendirmede girişimcilik özelliklerini büyük ölçüde kullanmaktadırlar.

Kursiyerlerin çoğunluğu, girişimcilikle ilgili yenilik ve inovasyon yaratmak için kural dışı davranabilmeye mesafelidir ve kural dışına çıkma eğilimleri yoktur. Bir bölümü ise yenilikler yaratabilmek için bazen kural dışı davranmak ve risk almak gerektiğini, bir bölümü de ortaya çıkacak yararlar ve gelişmelere göre değerlendirileceğini düşünmektedir. Hansen (2019), çalışmasında sosyal medya teknolojilerinin gelişimi, girişimcilerin bölgelerdeki farklı kuruluşlarla daha uzak mesafelerde bağlantı kurmasına olanak tanıyan yeni ağ oluşturma yaklaşımlarının ortaya çıkmasına yol açtığını ve bunun yaygınlaşmakta olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda kursiyerlerin yenilik ve inovasyon yaratmada internet teknolojisi, web tabanlı ticaret, e-ticaret, sosyal medya kullanımı vb. yenilikçi uygulamalar konusunda cesaretlendirilerek gelişmelerinin desteklenmesi, girişimciliklerinin geliştirilmesi bakımından katma değer yaratacaktır.

Kursiyerlerin yarıya yakını (f=17), risk alma ve riskli projelerle ilgilenme konusunda temkinli davranmaktadır ve bu işlerle ilgilenmemektedirler. Risk alan ve riskli projelerle ilgilenen kursiyerler ise; riske göre davranmakta, inandıkları ve başarılı olacağını düşündükleri projelerde risk almakta, uygun riskleri almakta, araştırarak ve değerlendirerek risk almakta ve riskli projelerle ilgilenmekte, risk alırken tedirginlik duymakta ve çok iyi değerlendirmekte, iyi düşünmekte ve araştırmakta, kendi alanlarıyla ilgili risk almaktadırlar. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde Yaghoubi vd, (2012) çalışmalarında kişilerin fırsatları tanıma, bu fırsatlardan yararlanarak bunları pazarlanabilir mal ve hizmetlere dönüştürme, risk alma ve katma değer yaratma gibi özellikler gerektirdiğini belirtmektedir.

Araştırmanın sonuçları yönünde şu önerilerde bulunulabilir:

Halk eğitimi merkezlerindeki kursiyerlerin girişimcilik özelliklerini desteklemek amacıyla;

- Sektörel analizler gerçekleştirilerek; yaşadıkları bölgelerde üretim ve istihdam sürdürülebilirliği bulunan alanlarda mesleki eğitim kurslarına katılımları sağlanabilir.
- Girişimcilik, kooperatifleşme, birlikleşme eğitimleri verilip, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından desteklenerek; birikim ve tecrübelerini kolektif organizasyonlara dönüştürmeleri sağlanabilir.

- İşletme yönetimi, risk yönetimi, pazarlama, dijital pazarlama, e-satış vb alanlarda eğitim fırsatları sunularak; yerel, bölgesel, ulusal hibe/destek projeleri yürüten kurum/kuruluşlar ve kalkınma ajansları ile buluşmaları sağlanabilir.
- Girişimcilik özelliklerini planlama ve uygulama konusunda; PUKÖ, PCM gibi eğitim/danışmanlıklar, KOSGEB temsilcilikleri, kalkınma ajansları kanalıyla da hibe ve destekler sağlanabilir.
- Çalışma, sürece katılma, inisiyatif ve risk alabilme, riskli projelerle ilgilenme konularında; profesyonel destek birimleri, kalkınma ajanslarının proje, ar-ge, eğitim ve danışmanlık birimlerince eğitim desteği sağlanabilir.
- İşbirliği yapma ve ortak bulma ile ilgili konularda; iş-kur, esnaf/sanayi/ticaret odaları, ihracatçı birlikleri, sosyal medya grupları, yatırım ofisleri ile işbirliği buluşmaları organize edilebilir.
- Gelişmeleri yakından izleme, yenilik ve inovasyon yaratma alanında gelişimleri; üniversiteler, ar-ge şirketleri, kalkınma ajansları ve bu konularda yetkin kurum/kuruluşlar ile işbirliği sağlanarak desteklenebilir. Ayrıca ilgili kurum/kuruluşlarca fuar katılımları organize edilebilir.
- Sorunların çözümüne farklı bakış açıları sunma ve risk alabilme konularında; AR-GE, SWOT analizleri, çalıştaylar, konferanslar gibi destekler sağlanabilir.
- Sektörel destek ve projeleri takip konusunda; kalkınma ajansları ve devlete bağlı kurum ve odaların bilgilendirme platformlarını takip etmeleri sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Bayraktar, S. (2011). Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 245-264.
- Bozkurt, Ö. ve Alparslan, A. (2013). Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler ile Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1), 7-28.
- Ekici, E. ve Turan, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimi: Planlanmış Davranışlar Teorisi Ve Girişimcilik Eğitiminin Rolü. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(1), 201-215.
- Eroğlu, N. ve DüNDAR, Ş. (2018). *Ortaöğretim Girişimcilik Ders Kitabı*. MEB: Devlet Kitapları.
- Ertekin, AB. (2020). Spor Eğitimi Alanında Öğrenim Gören Öğrencilerin Girişimcilik Düzeyleri ile Kariyer Farkındalıkları Arasındaki İlişki. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 14-27.
- Güven, B. ve Kaygın, E. (2018). *Girişimcilik: Temel Kavramlar, Girişimcilik Türleri, Girişimcilikte Güncel Konular*. İstanbul: Siyah İnci Akademi, s.35-47 ve 87-191.
- Hansen, B. (2019). The digital revolution—digital entrepreneurship and transformation in Beijing. *Small Enterprise Research* 26 (1), 36-54.
- Hisrich, R. ve Peters, M. (1998). *Entrepreneurship 4th Edition*. Boston: Mcgraw Hill. Hofstede, G. (1983). *National Cultures In Four Dimensions: A Research-Based Theory Of Cultural Differences Among Nations*. *International Studies Of Management & Organization*, s.46-74.
- Işık N., Göktaş, D., Kılınç, E. C. (2011). İktisadi Büyümede Girişimciliğin Rolü *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 6 (1), 148-178
- İlhan, S. (2004). Girişimcilik ve Sosyo-Ekonomik Süreçteki Rolü. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 70-75.
- Murathan, G., İnan, H. ve Karakaplan Özer, E. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 47, 2807-2822.
- Uygun, M., Güner, E. ve Mete, S. (2018). Girişimcilik Eğitiminin Gençlerin Girişimcilik Motivasyonlarının Gelişimindeki Rolü. *Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25 (3), s.879-894.

- Yaghoubi, N. M., Salehi, M., Eftekharian, A. ve Samipourgiri, E. (2012). Identification of the effective structural factors on creating and developing digital entrepreneurship in the agricultural sector. *African Journal of Agricultural Research* 7 (6), 1047-1053.
- Yelkikalan, N., Akatay, A., Yıldırım, H.M. Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö., Özer, E. (2010). Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12(19), 51-59.